

Силабус
навчальної дисципліни
Історія української культури
2021-2022 навчальний рік

Освітня програма: «Середня освіта (українська мова і література). Англійська мова».
Спеціальність: 014 Середня освіта. Предметна спеціальність 014.01 українська мова і література.

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка.

Кваліфікація: учитель української мови і літератури, англійської мови.

Рівень вищої освіти: перший рівень вищої освіти

Викладач (і)	Марина Антощак
Посилання на сайт	http://bdpu.org/opp/
Контактний тел.	0964137992
E-mail викладача:	mberezhna1966@ukr.net
Графік консультацій	П'ятниця, 9.00-11.50

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3/90	16	14	60	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: матеріальна культура, духовна культура, художня культура, елітарна культура – масова культура, мистецтво, національна культура, усна народна творчість, народна демонологія, літопис, книжкова мініатюра, декоративно-ужиткове мистецтво, архітектура, скульптура, живопис, бароко, гуманізм, романтизм, «соціалістичний реалізм», модернізм, постмодернізм.

Мета та предмет курсу дисципліни «Історія української культури» є вивчення основних періодів розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, аналіз історичної специфіки української національної культурної традиції, що постає невід'ємною умовою формування ціннісних орієнтирів та гуманізації сучасного українського соціокультурного простору.

Завдання вивчення дисципліни «Історія української культури» полягає у тому, щоб ознайомити студентів з основними історичними періодами становлення феномену української культури, закономірностями її функціонування і розвитку, формування у студентів поглибленого розуміння фундаментальних понять і категорій української культури, оволодіння сучасними методами культурологічного аналізу, розуміння тенденцій сучасних соціокультурних трансформацій в українській культурі.

Предмет навчальної дисципліни: історичний розвиток української культури.

Компетентності та програмні результати навчання:

1. Програмні компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів освітніх наук, і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в основній середній школі.

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена су-спільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного де-мократичного) суспільства та необхідність його сталого розвит-ку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 6. Здатність працювати в команді.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 12. Здатність використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності.

ЗК 13. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ФК 1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.

ФК 2. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання.

ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з української мови і літератури, англійської мови.

ФК 4. Здатність аналізувати особливості сприйняття й засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу.

ФК 5. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української й англійської мов, теорії та історії української літератури в закладах середньої освіти, практиці навчання української й англійської мов і викладання української літератури.

ФК 6. Здатність вільно володіти українською мовою, адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетентності в процесі фахової і міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

ФК 7. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до навчання української й англійської мов і викладання літератури на підставі передового вітчизняного й міжнародного досвіду.

ФК 8. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вмін-ня, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних моноло-гічних і діалогічних текстів в усній та письмовій формах україн-ською та англійською мовами, володіти методикою розвитку мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ФК 9. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті літератури, історії, культури, використовувати знання мови і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, культури учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

ФК 10. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК 11. Здатність власною державницькою позицією, особистою мовною культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української мови, літератури, історії виховувати національно свідомих громадян України.

ФК 12. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі навчання української й англійської мов і викладання української літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів розв'язання проблем в освітньому процесі.

ФК 13. Здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять.

ФК 14. Здатність здійснювати власне дослідження в освітній діяльності, узагальнювати й оприлюднювати результати розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо).

ФК 15. Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (учні, учителі, батьки).

ФК 16. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.

ФК 17. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ФК 18. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм англійської мови, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обрати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

2. Програмні результати навчання

Знання

ПРЗ 1. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української й англійської мов і викладання української літератури.

ПРЗ 2. Обізнаний із елементами теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методами їх реалізації.

ПРЗ 3. Знає основні функції й закони розвитку мови як суспільного явища, різномірневу (системну) організацію української й англійської мов та їх норми, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.

ПРЗ 4. Знає провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні, специфіку його перебігу в культурному контексті, літературні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національної літератури, художні твори класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою.

ПРЗ 5. Знає державний стандарт загальної середньої освіти, навчальні програми з української мови і літератури, іноземної мови для закладів загальної середньої освіти та практичні шляхи їх реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності.

ПРЗ 6. Має творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі розв'язання соціальних і професійних завдань.

ПРЗ 7. Знає мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку англійської мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті.

Уміння

ПРУ 1. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема

цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.

ПРУ 2. Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української й англійської мов (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень.

ПРУ 3. Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної культури.

ПРУ 4. Володіє навичками атрибуції, розрізняє літературно-культурні епохи, напрями, течії, жанри, стилі української літератури за їх сутнісними характеристиками й на тлі світового письменства.

ПРУ 5. Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.

ПРУ 6. Використовує гуманістичний потенціал української літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.

ПРУ 7. Володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редагувати тексти фахового змісту.

ПРУ 8. Застосовує сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах середньої освіти.

ПРУ 9. Володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень учнів з української й англійської мов і української літератури; уміє здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії.

ПРУ 10. Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх розв'язання.

Комунікація

ПРК 1. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.

ПРК 2. Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

ПРК 3. Організовує освітній процес у закладі середньої освіти, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).

ПРК 4. Керується у своїй діяльності принципами толерантності, творчого діалогу, співробітництва, взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.

ПРК 5. Забезпечує діалог культур у процесі навчання англійської мови, створює умови для міжкультурної комунікації.

Автономія і відповідальність

ПРА 1. Здатний учитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію.

ПРА 2. Здатний аналізувати й розв'язувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.

ПРА 3. Ефективно організовує, аналізує, критично оцінює, несе відповідальність за результати власної професійної діяльності.

ПРА 4. Забезпечує охорону життя й здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Історичний розвиток української культури.

Тема 1. Філософсько-теоретичні основи історії української культури. Предмет і завдання курсу.

Тема 2. Історичні умови виникнення та джерела формування української культури.

Змістовий модуль 2. Українська культура: від витоків до першої половини XIV ст.

Тема 3. Особливості культури Київської Русі-України та Галицько-Волинської держави.

Тема 4. Українська культура доби децентралізації.

Змістовий модуль 3. Генеза української культури у XIV- XVIII ст.

Тема 5. Культурні традиції українського Ренесансу (XIV – I пол. XVII ст.).

Тема 6. Українська культура козацько-гетьманської доби (II пол. XVII – XVIII ст.).

Змістовий модуль 4. Доба XVIII ст. – початку XX ст..

Тема 7. Епоха просвітництва та романтизму в Україні (кін. XVIII ст. – I пол. XIX ст.).

Тема 8. Українська культура на шляху національного відродження (друга пол. XIX ст. – перше двадцятиріччя XX ст.).

Змістовий модуль 5. Українська культура у XX – XXI ст.

Тема 9. Українська культура у міжвоєнний час та роки Другої світової війни.

Тема 10. Розвиток культури в УРСР (1945-1991 рр.).

Тема 11. Культуротворчі процеси в Україні в умовах незалежності.

Методи навчання: Студентоцентроване проблемно-орієнтоване навчання проводиться низкою методів. За джерелами передачі й характером сприйняття інформації: словесні (лекція, бесіда-повідомлення, репродуктивна), наочні (демонстрування, самостійне спостереження), практичні (практичні роботи, дослідні роботи). За основними дидактичними завданнями: методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок. За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): вивчаючи курс, необхідно використовувати наочні методи, що дозволить поглиблено пізнати досягнення кожного із періодів розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, сформувані власне бачення і розуміння тенденцій сучасних соціокультурних трансформацій українського суспільства.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

1. Навчальна програма з курсу Історія української культури.
2. Робоча програма з курсу Історія української культури.
3. Теми та рекомендації до самостійної роботи студентів.
4. Теми та рекомендації до семінарських занять.
5. Завдання ККР.
6. Список рекомендованої літератури.
7. Підручники та посібники в електронному виді.
8. Науково-популярні, документальні та художні фільми.

Система оцінювання та вимоги.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Бердянському державному педагогічному університеті.

Педагогічний контроль за навчально-професійною діяльністю студентів здійснюється в таких формах:

а) поточний контроль відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання літератури та першоджерел, конспектування першоджерел, написання есе, підготовка доповідей, письмові відповіді на проблемні запитання, складання презентацій тощо);

б) оцінка за залік виставляється наприкінці семестру на основі підсумкового контролю з урахуванням відвідування занять, виступів на семінарах, якості виконання самостійної навчальної роботи.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на семінарських заняттях, балів за самостійну роботу).

Здобувач допускається до модульного контролю за умови виконання всіх семінарських завдань і завдань самостійної роботи.

За весь курс здобувач отримує максимум 100 балів (підсумкова оцінка). Це бали поточного контролю.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Підсумкова оцінка/ семестровий іспит
Поточний контроль		100
Семінарські заняття	70	
Самостійна робота	30	

Розподіл набраних здобувачем балів під час поточного контролю

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час семінарських занять

Види робіт	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
ПЗ 1	3,4	4,8	5,7	6,4	7,7	8,8	10
ПЗ 2	3,4	4,8	5,7	6,4	7,7	8,8	10
ПЗ 3	3,4	4,8	5,7	6,4	7,7	8,8	10
ПЗ 4	3,4	4,9	5,7	6,4	7,7	8,8	10
ПЗ 5	3,4	4,9	5,7	6,4	7,7	8,8	10

ПЗ 6	3,5	4,9	5,7	6,5	7,7	9	10
ПЗ 7	3,5	4,9	5,8	6,5	7,8	9	10
Максимальна кількість набраних балів	24	34	40	45	54	62	70

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичних заняттях – 70 балів (за умови виконання всіх видів роботи, передбачених планом практичного заняття).

Таблиця 3. Розподіл набраних здобувачем балів під час самостійної роботи

Самостійна робота	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
Тема 1	0,6	1	1,1	1,3	1,5	1,9	5
Тема 2	0,6	1	1,1	1,3	1,5	1,9	5
Тема 3	0,7	1	1,2	1,3	1,5	1,9	5
Тема 4	0,7	1	1,2	1,3	1,5	1,9	5
Тема 5	0,7	1	1,2	1,4	1,5	2,1	5
Тема 6	0,7	1	1,2	1,4	1,5	2,3	5
Максимальна кількість набраних балів	4	6	7	8	9	11	30

Таблиця 4. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90–100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78–89			B (добре)
65–77			C (добре)
58–64			D (задовільно)
50–57			E (задовільно)
35–49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1–34			F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Основна:

1. Абрамович С., Чикарькова М. Світова та українська культура: Навч. посібник. – Львів: Світ, 2018. – 344 с.

2. Білоцерківський В.Я., Шейко В.М. Історія української культури. Навч. посіб. – Київ: Знання, 2019. – 456 с.
3. Греченко В.А., Чорний І.В., Кушнерук В.А., Рижко В.А. Історія світової та української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти. – Київ: Літера, 2020. – 464 с.
4. Качкан В., Величко О., Божко Н. Історія української культури (підручник, 4-е видання). – Київ: Медицина, 2021. – 368 с.
5. Кордон М. Українська та зарубіжна культура. 3-тє видання. Підручник. - Вид-во ЦУЛ, 2019. - 584 с.
6. Огієнко І. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу. – Київ: Центр навчальної літератури, 2018. – 142 с.
7. Павлова О., Мельничук Т. Історія української культури. - Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 340 с.

Додаткова:

1. Боряк Г., Таїрова-Яковлева Т. Самійло Величко. «Літопис». – Київ, вид-во Кліо, 2020. – 1016 с.
2. Войтович В. Українська міфологія. - Київ, вид-во Либідь, 2020 - 664 с.
3. Гарін А., Кігіцар І., Кондратенко О. Історія України. – Київ, вид-во Центр навчальної літератури, 2017. – 240 с.
4. Греченко В. Історія світової та української культури. Довідник для школярів та абітурієнтів. – Київ, Вид-во Літера, 2021. - 480 с.
5. Греченко В., Чорний І. Історія світової та української культури. - Київ, Літера, 2016. - 464 с.
6. Дара К. Чарівні істоти українського міфу. Духи природи. – Київ, Віват, 2019. – 320 с.
7. Дара К. Чарівні істоти українського міфу. Духи-шкідники. – Київ, Віват, 2020. – 336 с.
8. Дзира Я. Літопис Самовидця. – Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. – 208 с.
9. Касьянов Г. Незгодні. Українська інтелігенція в русі опору 1960-1980-х років. - Вид-во Кліо Мова, 2019. – 272 с.
10. Качкан В., Левандовський В., Величко О. Історія України. – Київ: Медицина, 2018. – 360 с.
11. Костів К. Книги буття українського народу. – Вид-во Центр навчальної літератури, 2020 – 190 с.
12. Кралуок П. Острозький культурний центр та становлення Києво-Могилянської академії. – Вид-во КНТ, 2017. – 240 с.
13. Кралуок П. Козацька міфологія України. Творці та епігони. - Вид-во Фоліо, 2016. – 400 с.
14. Літопис гадяцького полковника Григорія Грабянки. – Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. - 186 с.
15. Луняки Є. Вольтер і Україна. Монографія. – Вид-во Видавець Олег Філюк, 2020. – 122 с.

16. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. – Київ: Центр навчальної літератури, 2020. – 288 с.
17. Піддубний С. Українська цивілізація. Ведія. Словник-довідник української праісторії та ведичної культури. – Київ, вид-во Мандрівець, 2016. – 352 с.
18. Ф. Турченко Ф, Турченко Г. Каганов Ю. Історія України (1914–1945). – Вид-во Гельветика, 2021. – 368 с.
19. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. – Київ, Віват, 2020. – 576 с.
20. Чорний Г. Хто ми є, українці? – Вид-во Ярославів Вал, 2020 – 224 с.

Інтернет-ресурси

<http://philosophy.allru.net/pervo.html>

<http://fictionbook.ru/>

<http://www.koob.ru/philosophy/>

<http://lib.com.ua/9/0.html>

<http://www.litportal.ru/genre24/>

http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php

<http://www.i-u.ru/biblio/default.aspx>

<http://philosophy.allru.net/pervo.html>

<http://elib.nplu.org/>

<http://www.alleng.ru/edu/relig3.htm>

<http://www.elibrus.1gb.ru/fil2.shtml>